

Begravningspastoral

Begravning är i vidaste bemärkelse sättet att varaktigt ta hand om en avliden samt de riter som förknippas med det. Begravningen är en helhet som kan delas upp i tre olika huvudområden: praktiska åtgärder, begravningsceremoni och gravsättning. Planering, praktiska förberedelser och samordning är dödsboets ansvar. Det kan en begravningsentreprenör hjälpa till med.

Begravningsceremoni som leds av präst i kyrka eller kapell kallas begravningsgudstjänst. Den har redan betalats via kyrkoavgiften och innebär därför inga extra kostnader om den avlidne var medlem i Svenska kyrkan.

(Källa: svenskakyrkan.se)

Inledning

Denna begravningspastoral är en lokal överenskommelse om hur anställda och förtroendevalda inom Sunnersbergs församling avser att arbeta med begravningsfrågorna. Fokus ligger på det praktiska handhavandet från dödsbädden till uppföljningen efter begravningsgudstjänsten.

Dessa riktlinjer är instrument för såväl arbetsledning som kvalitetssäkring. De som omfattas av innehållet är präster, diakoniarbetare, kyrkomusiker, kyrkovaktmästare och administrativ personal som är anställda i församlingen.

Helheten

Alla församlingens åtta kyrkor, Otterstad, S:ta Marie kapell, Strö, Sunnersberg, Rackeby, Skarlunda, Gösslunda och Kyrkans gård-Lockörn, används vid begravningsgudstjänster.

Kyrkogårdar finns i anslutning till alla kyrkor, utom Kyrkans gård-Lockörn. På samtliga finns det kistgravar och urngravar.

Otterstads kyrka

S:ta Marie kapell

Kyrkans gård-Lockörn

Sunnersbergs kyrka

Skarlunda kyrka

Rackeby kyrka

Strö kyrka

Gösslunda kyrka

Askgravplatser finns i Otterstad, Sunnersberg, Gösslunda och Rackeby.

Minneslund finns i Otterstad.

Då borgerlig begravningsakt önskas erbjuds Tolsjö bygdegård.

Kyrkoherden har ansvaret för tillsyn och övergripande samordning av all verksamhet utifrån församlingens grundläggande uppgift: gudstjänst, undervisning, diakoni och mission.

Kyrkoherden har delegerat kyrkogårds- och fastighetsfrågorna till kyrkogårds- och fastighetschefen.

Tillgänglighet

Församlingens kansli är säkrast öppet alla vardagar 10.00-12.00. (Vanligtvis går det att nå kansliet under större delen av dagen. Begränsningar kan förekomma under semesterperioden) Här kan såväl anhöriga som personal från begravningsbyråerna få service samt hänvisning till annan personal.

Direktnummer till personal inom församlingens vård finns också tillgängliga i Kyrkobladet, på församlingens hemsida (www.svenskakyrkan.se/sunnersberg) och på alla församlingens anslagstavlor.

Kyrkoherden beslutar vilka tider som ska upplätas för begravningsgudstjänster och vilka som ska tjänstgöra vid dessa. Präst och kyrkomusiker finns uppsatta för tjänstgöring på ett begravningschema som skickas till begravningsbyråerna.

Tid i kyrka och tjänstgörande kyrkovaktmästare bokas via församlingens kansli. Om någon av kyrkans lokaler önskas för efterföljande samling bokas detta också via kansliet. Bokning ska ske minst en vecka i förväg.

Då bokningen är klar får tjänstgörande präst, musiker och vaktmästare en anmälan i sitt postfack. Prästen tar så snabbt som möjligt kontakt med närmast anhörig.

Präster i församlingen finns till förfogande när det gäller önskemål om sjukkommunion, utfärdsbön, visning/enskilt avsked, minnesstund efter begravningstjänsten samt vid urnnedsättning.

Normalfallet är att begravningstjänst hålls för avliden kyrkotillhörig. Om särskilda skäl föreligger och dessa är förenliga med den avlidnes önskan om en kyrklig begravning trots att personen inte är tillhörig, fattar kyrkoherden, i den församling där begravningstjänsten avses ske, beslut i frågan i enlighet med Kyrkoordningen.

Gudstjänstens utformning och uppföljning

Vid begravningstjänsterna följs ordningen i Den svenska kyrkohandboken. Präst och anhöriga träffas och går igenom gudstjänsten tillsammans. Psalm- och musikval sker alltid i samråd med präst och kyrkomusiker.

Lyhördhet är av stor betydelse för att upplevelsen av begravningstjänsten ska bli så positiv som möjligt för de sörjande. Texter och musik som inte överensstämmer med kyrkans tro undviks.

Då ljudanläggning finns i kyrkan ska mikrofon användas. Hörslina används där den är installerad. Detta för att alla ska höra och att tillgängligheten blir större.

Då avskedet sker på kyrkogården, i anslutning till begravningstjänsten, ingår processionsbärning av kistan till graven. Ersättning till extra personal vid processionsbärning utgår från församlingsverksamheten.

Vid samtalet innan begravningstjänsten informerar prästen om att han/hon gärna medverkar vid urnnedsättning, om de anhöriga så önskar.

När begravningstjänsten bokas på kansliet bestäms i vilken av församlingens kommande gudstjänster tacksägelsen ska ske.

Uppföljning, kontakt med närmast sörjande, änka/änkling/sambo, görs inom ramen för vuxen- och diakoni-verksamheten. I många fall har även de anhöriga fortsatt kontakt med den präst som tjänstgör vid begravningstjänsten.

Barn

Idag är det vanligare än tidigare att barn deltar i begravningstjänsten. Det är därför viktigt att barnen har en självklar plats och att deras frågor och funderingar tas på allvar. All personal inom församlingsverksamheten måste också ha beredskap att tala med barn om de existentiella frågor som väcks i samband med död och begravning.

Inom ramen för församlingens samarbete med förskolor och skolor finns möjlighet att erbjuda stöd i krisituationer, finnas med i krisgrupper samt finnas tillgänglig för frågor om liv och död.

Etiska riktlinjer

Generella regler om ordning och etik på begravningsplatser finns i begravningslagen, där det anges att "en begravningsplats ska hållas i ordnat och värdigt skick och den helgd som tillkommer de dödas vilorum ska alltid beaktas."

Svenska kyrkans församlingsförbund har i maj 2008 utfärdat skriften "Etiska riktlinjer vid gravgrävning" som ger mer detaljerade riktlinjer för hur gravöppning och återfyllning ska ske.

Sunnersbergs församling har därutöver följande lokala föreskrifter:

Efter att kistan sänkts ner i graven och begravningsgästerna lämnat gravplatsen påbörjar personalen återställningen.

Jordmassorna återförs med hjälp av en hydraulisk jordlåda som långsamt tippas. Vid särskilt svåra förhållanden används en redskapsbärare för att fylla på jorden. Manuellt arbete med skyfflar säkerställer att jord läggs runt kistan och ovanpå densamma. Därefter tas säkerhetsramarna upp. Deras uppgift är att förhindra ras från gravsidorna.

Sedan tippas långsamt resterande jordmassor tills graven är fylld och en kulle bildas ovan jord. Denna kulle

ligger sedan kvar ett tag så att naturliga sättningar kan ske.

På jordkullen placeras begravningsblommorna och ett kors med namn på den avlidne sätts ut, om de anhöriga inte har annan önskan. Efter en tid justeras jordytan och besås med gräs.

Allt arbete med gravens återställning sker med stor försiktighet och värdighet.

Samverkan och information

Det är viktigt att kyrkan har god kontakt med begravningsbyråerna. Samverkans- och samarbetsfrågor diskuteras i förekommande fall.

I kontraktet har broschyren ”Inför Begravningsgudstjänsten” utarbetats. Den ger de efterlevande information och hjälp till kontaktvägar.

Arbetsmiljö

I Sunnersbergs församling har en arbetsmiljöplan antagits, som bland annat innebär att arbetsmiljön för våra anställda är så skonsam som möjligt, samt att hänsyn till minimal miljöpåverkan genomsyrar allt arbete.

Utbildningsplan

Vid årliga personalutvecklingssamtal inventeras behov av utbildningar, för att utveckla och bredda den anställde i sin tjänst.

Konflikter

Det är nödvändigt att begravningsbyråerna redan vid bokningen informerar tjänstgörande präst då komplicerade omständigheter råder. Det bör tidigt medvetandegöras hos de anhöriga att begravningsgudstjänsten är offentlig och att ingen anhörig kan hindra en annan anhörig att närvara. Tjänstgörande präst är huvudansvarig för gudstjänstens utformning.

Om de anhöriga inte kan enas om när och var kremering eller gravsättning ska ske ska huvudmannen för begravningsverksamheten, på den ort där den avlidne senast var folkbokförd medla mellan parterna, enl. 5 kap. 3 § i begravningslagen. För huvudmannen där den avlidne senast var folkbokförd finns en skyldighet att fullgöra medlingsuppgiften, om part så begär. I Sunnersbergs församling är det kyrkogårds- och fastighetschefen som, på delegation, har denna uppgift. Om parterna enas ska huvudmannen fastställa deras överenskommelse. Om enighet inte kan uppnås ska huvudmannen istället, med eget yttrande, hänskjuta tvisten till Länsstyrelsen.

Uppföljning/revidering av begravningspastoralen

Begravningspastoralen ska en gång om året ses över av kyrkoherden och kyrkogårds- och fastighetschefen och revideras vid behov.

Ytterligare information ges i:

Biskoparnas brev om begravning

www.svenskakyrkan.se

Begravningslagen

www.riksdagen.se

Kyrkoordningen

www.riksdagen.se/kyrkoordningen

Etiska riktlinjer och säkerhet

www.svenskakyrkan.se